

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/kongresy-pamieci-narodowej/wielkopolski-kongres-pamieci-n/202718,Zakonczył-sie-Wielkopolski-Kongres-Pamieci-Narodowej.html>
28.02.2026, 20:48

Zakończył się Wielkopolski Kongres Pamięci Narodowej

Od 18 do 19 czerwca 2024 r. na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich odbywał się Wielkopolski Kongres Pamięci Narodowej. Wydarzenie organizowane przez Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu pod hasłem „Historia mówi przez pokolenia” to opowieść o historii Polski XX wieku przedstawiona w sposób nowoczesny, przemawiający do każdego pokolenia. W ciągu 18 godzin trwania Wielkopolskiego Kongresu Pamięci Narodowej odwiedziło go 5,5 tysiąca osób.

19.06.2024

Na najmłodszych uczestników Wielkopolskiego Kongresu Pamięci Narodowej czekał Miś Wojtek, Baśka Murmańska, Ciapiek i pozostali bohaterowie „[Zwierzęcej Brygady](#)”. Wspólnie zagraliśmy [w grę wielkoformatową „Miś Wojtek”](#) i niezwykle popularną grę „[Polak Mały](#)”. W specjalnie przygotowanym na tę okazję kinie odbyły się pokazy filmów animowanych prezentujących historię zwierząt z cyklu „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły? Dzięki warsztatom „Drużyna Inki” starsze dzieci szkoliły się z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej poznając przy tym historię sanitariuszki Danuty Siedzikówny „Inki” i jej rodziny.

W strefie nowych technologii uczestnicy kongresu 13+ odkrywali historię polskich sił powietrznych w czasie II wojny światowej w gaimingowym projekcie edukacyjnym „[Lotnicy - wojna w przestworzach](#)”, łamali bolszewicki szyfr i eliminowali pancerne pociągi wroga w „[Grze szyfrów](#)”. Będąc dowódcą drużyny przeprowadzali zespół przez 63 dni Powstania Warszawskiego w grze „[Warsaw Rising](#)”. Podsluchiwali przez radio rozmowy funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i oglądali „Dziennik Telewizyjny”, powielając kolejne kopie niepodległościowej prasy dzięki aplikacji „[Szybowcowa '87](#)”.

Wszystkich odwiedzających strefę nowych technologii do refleksji skłaniała filmowa etiuda [Świadectwo poMOCY](#) o historii błogosławionej rodziny Ulmów, która dała schronienie Żydom wbrew zakazom okupanta za co cała rodzina, wraz z ukrywanymi Żydami, została zamordowana.

Nasi pracownicy z działów edukacji prezentowali historię Polski XX wieku w ośmiu chronologicznie ułożonych strefach. Ścieżka edukacyjna prezentowała dorobek IPN, uwzględniający ważne dla Wielkopolski wydarzenia historyczne, jak Powstanie Wielkopolskie oraz Poznański Czerwiec '56. Można było zagrać w grę planszową „W drodze na Pewukę”, w „Krótkim Kursie Szyfrowania” poczuć się jak Marian Rejewski, a także zobaczyć m.in. umundurowanie, uzbrojenie i wyposażenie różnych formacji mających swój udział w Powstaniu Wielkopolskim, w tym zrekonstruowany pojazd pancerny Ehrhardt M17 zdobyty 7 stycznia 1919 r. w walce w okolicy Budzyna podczas Powstania Wielkopolskiego.

Wielkim zainteresowaniem uczestników kongresu cieszyła się pieczołowicie odrestaurowana Taczanka wz. 36 z karabinem maszynowym wz. 30, wykorzystywana przez Wojsko Polskie w 1939 oraz Polski Fiat 508/III W Łazik, który był pierwszy raz zaprezentowany szerszej publiczności w stolicy Wielkopolski.

Produkcjami filmowymi IPN opowiadaliśmy o Polakach ratujących Żydów podczas II wojny

światowej, protestach w PRL, powstaniu warszawskim i zbrodni katyńskiej. Ważne miejsce zajmowała Wielkopolska z wydarzeniami i postaciami zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego, a także czas terroru niemieckiego w Forcie VII. Pokazy „Historia na dużym ekranie” były nie tylko prezentacją naszych produkcji, ale też lekcjami historii z pracownikami Instytutu Pamięci Narodowej.

Ogromnym zainteresowaniem cieszył się [wirtualny globus](#) prezentujący szlaki cywilne, wojskowe, morskie i lądowe, którymi przemieszczali się Polacy podczas II wojny światowej. Poprzez interaktywny panel sterujący globusem, każdy mógł wybrać interesujący go region świata oraz poznać historię i losy Polaków z nim związanych. Wystawa przypomina bohaterskie czyny naszych lotników w Bitwie o Anglię, polskich żołnierzy spod Tobruku, Narwiku czy Monte Cassino.

Pokazaliśmy też wysiłek Wielkopolan i Lubuszan oraz ich męczeństwo oraz walkę z totalitaryzmem w projektach edukacyjnych: „[Wielkopoleanie dla Niepodległej. Oddziały wielkopolskie w walkach o wschodnią granicę Rzeczypospolitej](#)”, „Wartheland. Dzieje zbrodni”, „[Wydarzenia Zielonogórskie 30 maja 1960 r.](#)”

Dzięki multimedialnym prezentacjom, dokumentom i filmom, przedstawiliśmy historię wielkopolskich bohaterów oraz wyjątkowe darowizny przekazane na potrzeby projektu [Archiwum Pełne Pamięci](#), realizowanego przez Archiwum IPN.

Prezentowaliśmy także projekt edukacyjno-memoriatywny pozyskiwania i udostępniania świadectw - nagranych relacji filmowych świadków historii, realizowany przez Biuro Edukacji Narodowej IPN, czyli Opowiedzinae.ipn.gov.pl - Archiwum Historii Mówionej IPN. Nie zabrakło też Wydawnictwa IPN, które zaprezentowało swoją bogatą ofertę wydawniczą, w tym pozycje dotyczące Wielkopolski. Gośćmi specjalnymi kongresu byli Hubert Ronek - autor [serii komiksów](#) IPN o Antku Srebrnym, a także Agata Ronek, kolorystka [serii komiksów](#) IPN „Aga, Adam i Hamlet na tropie tajemnic”, którzy poprowadzili warsztaty z rysowania komiksów i opowiadali o etapach ich powstawania.

W czasie otwarcia Wielkopolskiego Kongresu Pamięci Narodowej prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki powiedział:

"format Kongresów Pamięci Narodowej, gdzie spotkanie Państwo cały proces wykuwania się prawdy historycznej o nas samych, o Polakach w XX wieku przygotowany przez Instytut Pamięci Narodowej. Ten proces, który rozpoczyna się w Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej, w którym zgromadziliśmy 94 kilometry dokumentów, przechodzi przez Biuro Badań Historycznych głęboką naukową refleksję i konstatację naszych naukowców, a zamyka się w takim miejscu jak to, w miejscu dyskusji o edukacji historycznej, w przestrzeni wirtualnej, w grach planszowych, w panelach wystawowych i nowych technologiach, które opowiadają tę samą prawdę w oparciu o nowe narzędzia."

Drugiego dnia kongresu został zaprezentowany regionalny komponent projektu „[Edukacja dla Pamięci](#)” w woj. wielkopolskim, który objął ogółem 535 respondentów. Wyniki badania wskazują, że zapamiętana historia ziemi wielkopolskiej ściśle wiąże się z wielką historią narodową Polski. Znacząca obecność postaci i wydarzeń związanych z walką z zaborcami i okupantami podkreślała nie regionalną odrębność, lecz poczucie łączności ze wspólnotą narodową wszystkich Polaków. Kluczowym elementem pamięci mieszkańców regionu jest niewątpliwie powstanie wielkopolskie z lat 1918-1919, a wśród postaci historycznych wywołujących dumę Wielkopolan odnajdujemy postaci zarówno z najdawniejszej historii Polski (Mieszko I, Bolesław Chrobry) oraz historii

najnowszej (Ignacy Jan Paderewski). Szczególnie dorośli mieszkańcy Wielkopolski wyrażali bardzo mocne przekonanie o znaczeniu historii swego regionu dla historii wszystkich Polaków.

Liczne grono słuchaczy, zainteresowanych [dyskusjami na temat historii Wielkopolski i Polski](#) zgromadziły debaty i wykłady historyczne. Ekspersi poruszali tematy takie, jak wkład Wielkopolan w odzyskanie niepodległości, okupacja Kraju Warty oraz udział Wielkopolan na frontach II wojny światowej, sprzeciw wobec komunistycznej dyktaturze podejmowany przez Wielkopolan i mieszkańców Ziemi Lubuskiej w czasach PRL, specyfikę Wielkopolski na mapie przemian politycznych w 1989 r. Każdy z dwóch dni kończył wykład, pierwszego dnia Tadeusza Jeziorowskiego „O Krzyżu Virtuti Militari prawie wszystko”, a drugiego – dr. Macieja Korkucia „Niemcy, naziści czy hitlerowcy? Semantyka i fakty”.

Nie zapomnieliśmy o bohaterach naszej wolności, osobach, które swymi zmaganiem z systemem komunistycznym w latach 1956-1989 przyczyniły się do odzyskania przez Polskę niepodległości po półwieczu zniewolenia i zależności od Związku Sowieckiego. Podczas uroczystej inauguracji Kongresu [Krzyżem Wolności i Solidarności zostali uhonorowani działacze opozycji antykomunistycznej z czasów PRL](#). Nagrodziliśmy też zasłużonych dla zachowania pamięci o najnowszej historii Polski, którzy otrzymali od IPN [medale „Reipublicae Memoriae Meritum”](#).

► Więcej: [Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności oraz medali Reipublicae Memoriae Meritum](#)

Drugiego dnia kongresu miał miejsce finał Olimpiady gier planszowych.

W czasie drugiego dnia Wielkopolskiego Kongresu Pamięci Narodowej wręczyliśmy nagrody zwycięzcom II Edycji Olimpiady Historycznych Gier Planszowych IPN. Prezes Instytutu dr Karol Nawrocki zwrócił się do młodzieży:

Często pytają nas o sens historii. Mnie jako historyka również pytają o sens historii.(...) Ja wtedy zadaję pytanie kim jesteśmy bez swojej przeszłości? Tych śmiazków, którzy zadają te pytania zachęcam do tego, aby stanęli na scenie i przez trzy minuty opowiedzieli o sobie samych, bez używania czasu przeszłego, bez odnoszenia się do tego, czyim jesteśmy dzieckiem, skąd pochodzimy, kiedy się urodziliśmy, jaką skończyliśmy szkołę. Co robimy i robiliśmy w przeszłości. Więc chciałbym, żebyście mieli świadomość, że historia niezależnie od tego, czy to historia nasza osobista i wpływa na naszą tożsamość, czy dotyczy tej pięknej biało-czerwonej flagi, dla nas jako narodu jest naprawdę ważna. I wy jesteście tego najlepszym przykładem.

Na przestrzeni 2023 oraz 2024 roku w Olimpiadzie Gier Planszowych wzięło udział około 3300 osób.

Celem Wielkopolskiego Kongresu Pamięci Narodowej było również podkreślenie specyfiki dziejów tego rejonu na tle wielkiej historii Polski oraz wkład jej mieszkańców we współtworzenie najnowszej historii Ojczyzny. Charakter Wielkopolski prezentowały m.in. wydarzenia towarzyszące Kongresowi, jak: zwiedzanie wystawy „HistoryLand”, która ukazuje historię Polski za pomocą ponad półtora miliona klocków LEGO®, przejazd „Tramwajem przez historię. Poznański Czerwiec 1956” czy zwiedzanie muzeów: Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 oraz Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956.

Wydarzeniem wieńczącym Wielkopolski Kongres Pamięci Narodowej był [koncert „Odyssea” w wykonaniu kompozytora Henriego Seroki](#) wybitnego belgijskiego artysty polskiego pochodzenia.

Kompozycja porusza uniwersalny temat wędrówki w poszukiwaniu domu. Łączy się z losami Polaków podczas II wojny światowej, gdy wielu naszych rodaków straciło dom i zostało przesiedlonych do ZSRS. Żołnierze, podobnie jak Odyseusz, zostali zmuszeni do emigracji, a walcząc na różnych frontach wojny, liczyli na jej zakończenie i szczęśliwy powrót do Ojczyzny. Jednym z nich był Henryk Seroka, ojciec kompozytora, żołnierz 24 Pułku Ułanów 1 Dywizji Pancernej, który pod dowództwem gen. Stanisława Maczka brał udział w wyzwoleniu północno-zachodniej części Europy.

Wielkopolski Kongres Pamięci Narodowej był spotkaniem wielu pokoleń Polaków, którzy - jak powiedział dr Karol Nawrocki, prezes IPN podczas uroczystej inauguracji - *nie są obojętni na wspólne przeżywanie przeszłości. Mają głęboką świadomość, że historia, przeszłość, nasze narodowe doświadczenie determinuje także to, co stanie się w przyszłości*. A to, że odbywał się w Wielkopolsce, kolebce naszej państwowości, wzmocnił sens hasła „Historia mówi przez pokolenia”.

Wielkopolska pamięta o polskich bohaterach i historii i za to chciałem Państwu serdecznie w tym momencie i w tym miejscu podziękować - powiedział prezes IPN, dr Karol Nawrocki w ostatnim dniu Kongresu.

Więcej: [Zakończył się Wielkopolski Kongres Pamięci Narodowej](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)